

A dadogás oka

Hippokratész szerint - akit az orvostudomány atyjaként tartanak számon - az ember a nyelv kiszáradása miatt kezd el dadogni. Ezért ő a nyelvet nedvesítő szert írt elő kezelésként.

A XIX. században azt gondolták, hogy a szájüreg valamiféle kóros elváltozása felelős a beszédhiba kialakulásáért. Ezen műtéttel is igyekeztek segíteni.

A XX. században is többféle elmélet látott napvilágot. Többen a dadogást lelki-érzelmi eredetűnek vélik, ezért pszichoterápiás kezeléssel próbálták orvosolni. Sokan nem találták célravezetőnek a pszichoanalitikus módszereket. Ők úgy gondolják, hogy idegi működési zavar okozza a dadogást. Szerintük az agyban lévő beszédközpont nem megfelelő működése következtében megbomlik a légzés, a hangképzés és a szókiejtés összehangolt működése.

Napjainkban komplex terápiával igyekeznek segíteni a dadogó gyermekeken. Nagyon fontos, hogy nem a dadogást, hanem a dadogót kezelik. A személyiség fejlesztésén túl a helyes beszédtechnika kialakításával is foglalkoznak a terápiás alkalmakon.

Melyek a dadogás korai jelei?

Egyes szavak kimondásának kerülése

Néhány szülő arról számol be, hogy gyermeke bizonyos hangokkal kezdődő szót nem mond ki, vagy csak hosszas várakozás után próbálkozik meg a kiejtésével. Az is előfordul, hogy egyáltalán nem is kísérletezik, hanem egyszerűen más szóval helyettesíti a számára nehezen kiejthető szót.

Fokozódik a hangerő, magasabb lesz a gyermek hangszíne

Gyakran tapasztalt jelenség, hogy az elnyújtott szót más hangerővel, más hangszínen mondja a dadogó gyermek. Ez annak a jele, hogy a szó kimondása kapcsán feszültség keletkezik. Ezt pedig ily módon oldja fel a gyermek.

Erőlködés

A feszültség megjelenhet a beszédszerveken is: a gyermek megfeszítheti ajkát, nyakát, akár egész testét is egy-egy szó kimondása közben. Ezek az erőlködések, feszítések mind-mind azt jelzik, hogy gyermeke problémája tartósan bizonyul, szükség van szakember segítségére. A dadogás - természeténél fogva - nagyon változékony. Előfordul, hogy egyik nap nagy erőfeszítések árán, másnap pedig erőlködés nélkül mondja ki ugyanazt a szót. Majd még később már újra nehezebbre esik mindezt megtennie. Tudnia kell, hogy ez a dadogás sajátossága, tehát ne várjon arra, hogy ez a probléma magától megoldódik. Mindenképp keressen fel egy szakembert!

Ismétlések

A beszédtanulás kezdetén álló gyermekek között nem ritka, hogy egyes szavakat ismételvegnek. Előfordul, hogy amíg nem jut eszükbe a keresett szó, az előző szót mondogatják. (Néha addig, míg el is felejtik, mit is akartak mondani.) Ez még nem igazai dadogás. Élettani dadogásnak nevezi a szakirodalom, s általában nem is ír elő kezelést, csak tanáccsal látja el a szülőt. (Erről előző

hírlevelemben bővebben írtam.) Ha azonban gyermeke csak az első szótagot ismételgeti, ráadásul több szó esetében, arra már oda kell figyelni, és szakember segítségét kérni.

Hogyan viselkedjen dadogó gyermek szülőjeként? Segíthet-e gyermekén?

Találkoztam olyan szülőkkel, akik különféle jó tanácsokkal próbáltak meg segíteni gyermekükön. Sajnos ez nemegyszer a dadogás súlyosbodásához vezetett. Nem szabad megtiltani a gyermeknek a dadogást. Ne szóljon rá így: "Ne dadogj már!". Ne is kérje meg, hogy ismétlje el lassabban a mondanivalóját. Az sem segít, ha megkérjük, előbb gondolkozzon, s csak azután beszéljen. Gondolom, most felmerül Önben a kérdés, hogy hát akkor mit tegyen? Talán az egyik legfontosabb, hogy figyeljen gyermekére. Ne csak szavakkal mondja, hogy figyel, hanem érezhető legyen az egész testén az odafordulás gyermeke felé. Legyen nyugodt, próbáljon meg optimistán gondolkozni. A gyermekek szenzorai kiválóan működnek. Azonnal megérik, ha valami nincs rendben velünk. És természetesen: kérje szakember segítségét.

Ritmusérzék fejlesztése a Varázsbetű segítségével

A beszéd ritmusát rövid és hosszú szótagok váltakozása adja meg. Egy szótag hosszúsága a benne lévő magánhangzó milyenségétől is függ. Sok tanítványomnak okoz problémát a hangzók hosszúságának megállapítása. Velük a RÖVID-HOSSZÚ nevű játékkal szoktam játszani. A feladatban beállítom a gyakorlandó betűpárt (pl.: o-ó), majd a szavakban előforduló betűk számát is meghatározom (alsóbb tagozatosok esetében max. 4-5 betűs szavakban állapítjuk meg a magánhangzók hosszúságát, felsősöknél pedig már 14-15 betűs szavak várnak a megfejtésre). S máris kezdődhet a felhőtlen játék. Észrevétlenül oldják egymás után a feladatokat, közben pedig rendeződik beszédük ritmusa is. (És természetesen javul helyesírásuk is!)

Játékötlelet otthonra

Fekete Péter - játék a ritmussal

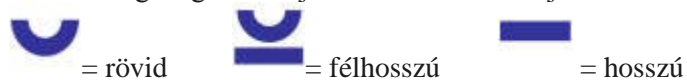
A játékot a klasszikus Fekete Péter kártya szabályai szerint kell játszani.

A játék menete:

Jól keverjék össze a kártyákat. Majd osszanak mindenkinek 4-4 lapot. Aki párt talál a lapjai között, az leteheti maga elé. Majd húzzanak felváltva a pakliból: ha párjuk van, tegyék le maguk elé. Ha elfogyott a pakli, folytassák a kártyalapok húzását egymástól. Próbáljanak így párt találni. Egy kártyának nincs párja - ez a Fekete Péter. Az veszít, akinél végül ez a kártyalap marad.

Párok: Az azonos ritmusú és az azonos főfogalom alá tartozó szavak. Például a főfogalom a foglalkozás, az alá tartozó szavak a táncos a vámos, a fodrász és a szobrász. Mivel a táncos és a vámos ritmusa azonos, ők alkotnak egy párt.

A kártyalapok bal alsó sarkába segítségül odarajzoltam az időtartam jelét:

A nagyobb gyermekek, felső tagozatosok esetében ezeket a jeleket akár el is lehet tüntetni, ezzel is nehezítve a játékot.

A párok: fog-szem, öt-egy, film-sakk, négy-hét, hát-láb, pék-őr, szőnyeg-lámpa, táncos-vámos, szekrény-komód, fodrász-szobrász, vasaló-facsaró, tengerész-tervező, porszívó-mosógép, fokhagyma-paprika, pénztáros-kőműves, csirke-birka, motor-troli, Fekete Péter